

PECUNIA NON OLET

Pecunia non olet, ali po naše, denar ne smrdi. Ta starodavni latinski rek mi je prišel na misel ob zadnjih sklepih krajevnih uprav, ki se pobliže tičejo slovenske manjšine. Z deželnim ukrepom in z denarjem, ki je določen z zakonom za obmejna področja, bo deželna uprava dodelila v treh letih nekaj milijard za potrebe naše skupnosti. Pa da si ne bi kdo mislil, da bo to stalna postavka za slovensko manjšino. To je pač dotacija za triletnje 91-93. Seveda, darovanemu konju ne pogledaš zob. Ostanje seveda vprašanje, če je bil ta konj res darovan. Tolaži nas lahko seveda dejstvo, da se v tej državi skoraj vsi zakoni ponovno financirajo in da se nič ne odpravi, kar je bilo enkrat prikli-

Rafko Dolhar

cano k življenju. Saj še plačujemo dajatve za mesinski potres izpred osemdesetih let. Saj še živijo in dobivajo dotacijo ustanove iz časa prve svetovne vojne, med njimi ustanova za kolonije v Afriki, četudi so te ustanove že davno bile proglašene za nepotrebne.

Tako bo torej naša manjšina dobila v prihodnjih treh letih nekaj milijard za svojo kulturno dejavnost in svoje kulturne strukture, od Stalnega slovenskega gledališča, preko Glasbene matice in goriške glasbene šole do raziskovalnega inštituta Slori. In glej čudo! Nekaj novega: predviden je tudi prispevek za vzdrževanje dvojezičnega šolskega centra v Spetru. To je tudi edina prava novost v zadnjem deželnem ukrepu. Pa še ta, če hočemo biti hudobni, sodi med postavke za vzdrževanje mnogih zasebnih šolskih ustanov v naši deželi. Samo da ne bi bilo treba državi tega slovensko-italijanskega šolskega centra v Benečiji (ki že tako prihrani italijanski državi nekaj državnih razredov in šolnikov), uradno priznati in seveda zato tudi financirati!

Ne glede na to moremo ugotoviti, da bodo slovenski šolarčki v Benečiji prvič deležni posredne podpore, ker bo njihovo obvezno šolanje vsaj delno financirano.

Delno se bo ta javni denar uporabil za infrastrukture, saj so nekatere (zlasti dvorane) po novih gasilskovarnostnih predpisih neuporabne, nekaj pa pojde za delovne kulturnih ustanov. Seveda moramo biti tudi za to hvaležni, kajti drugače bi po novo nastalem položaju v Sloveniji v kratkem ostalo brez dela in seveda brez kruha nekaj sto naših ljudi.

Kaj pa je z globalno zaščito naših pravic?

Seveda o tej ni ne duha ne sluha! Senatna komisija, ki je zadolžena za usklajevanje ustreznega zakonskega osnutka,

dalje na 2. strani ■

Evropska trojka doživela neuspeh

»Evropski gostje so pri nas vedno dobrodošli, če prihajajo kot politiki, diplomati, poslovneži ali turisti. Niso pa dobrodošli, če prihajajo kot predstavniki tuje vojaške sile.« Ko je nizozemski zunanji minister Van den Broek zvedel za takšno modrovanje srbskega predsednika Miloševića, je razumel, da je zadnje poslanstvo evropske trojke doživelo neuspeh in da se mora vrniti v Amsterdam praznih rok. Predstavniki Srbije, Vojvodine in Kosova se v nedeljo, 4. t.m., na zadnji dan obiska evropske trojke v Beogradu, niso niti udeležili seje zveznega predsedstva, češ da seja ni veljavna, ker da ni bila uradno sklicana. Predstavniki ostalih republik so omenjene člane zaman čakali v sejni dvorani.

Srbija torej odklanja posredovanje Evropske skupnosti in se odločno protivi predlogu, naj bi prekinitev spopadov ozioroma ognja na kriznih področjih Hrvaške nadzorovale enote, v katerih bi kakorkoli sodelovali oboroženi pripadniki države ali držav, članic Evropske skupnosti, ali pripadniki kake druge tuje države. Tembolj pa Srbija nasprotuje morebitni prisotnosti »modrih« ali »belih« čelad na kriznih območjih. To pomeni, da je Srbija proti »internacionalizaciji« jugoslovanske krize in je zanimivo, da je enako ali vsaj podobno stališče razlagal Anteju Markoviću Mihail Gorbačov, ko je predsednik beograjske zvezne vlade bil pred dnevi na obisku v Moskvi.

Tudi predstavniki srbske skupnosti na Hrvaškem so pristali na prekinitvev ognja, kot je bilo sklenilo jugoslovansko predsedstvo. Sklep je postal veljaven — je bilo rečeno — v sredo, 7. t.m., ob 6. uri. Medtem so bili sproženi vsi mednarodni mehanizmi, ki so predvideni ob kriznih situacijah v kaki državi. O stanju po neuspehu evropske trojke so že razpravljali zunanji ministri Evropske skupnosti, uradno je bil obveščen Varnostni svet OZN, razprava pa je v teku v posebni komisiji Konference za varnost in sodelovanje v Evropi.

Hrvaški predsednik Tudjman, ki je tudi sam sodeloval na pogovorih z evropsko trojko v Beogradu, je ob povratku v Zagreb izjavil, da je »na Hrvaškem v teku vojna, ki jo je vsilila Srbija, ki jo podpira del JA in del srbskega prebivalstva, živečega na ozemlju Hrvaške«. Tudjman je pristavil, da se bo še dalje zavzemal za mir, pri čemer bo še dalje računal na podporo Evrope in celotne mednarodne skupnosti, a si bo hkrati prizadeval za krepitev obrambnih sil.

Zvezni predsednik Mesić je naglasil, da je treba izvesti sklep o delu državne komisije za premirje. V tej zvezi pa je vztrajal na stališču, da taki komisiji ne more predsedovati Branko Kostić, pred-

dalje na 6. strani ■

Zadeva tudi Slovenijo

Pred dnevi je bila na obisku v Beogradu delegacija italijanske misovske (novo-fašistične) stranke MSI, ki jo je vodil glavni tajnik Fini. Šlo je sicer za polemičen korak, ki naj bi pomenil odgovor na izjavo krščanskodemokratskega poslanca Piccolija po povratku njegove poslanske komisije za zunanje zadeve z obiska v Jugoslaviji. Piccoli je dejal, da so državne meje Jugoslavije nedotakljive in da v Jugoslaviji nihče ni dovzeten za drugačen pogovor glede mej.

Misovec Fini pa je bil s svojo delegacijo gost srbskih politikov, ki da so pokazali »pripravljenost na pogovore o vrnitvi Istre in Dalmacije Italiji.« Podobna izjava je, kot vemo, že prišla iz ust srbskega zunanjega ministra med njegovim obiskom v Rimu, kjer se je srečal z mi-

sovskimi predstavniki. Zdaj je Fini prejel potrdilo v Beogradu, kjer nekateri krogi baje pravijo, da se je stanje, kakršno je nastalo po drugi svetovni vojni, korenito spremenilo. Če bo Jugoslavija razpadla, bo treba — pravijo nekateri srbski politiki — ponovno proučiti pogodbe.

Srbski politiki, ki tako modrujejo, so očitno globoko prežeti s sovraštvom do Hrvatov, katerim bi radi odvzeli del njihovega nacionalnega ozemlja in ga dali Italiji. Zadeva vsekakor ni resna, a vendarle kaže na neko miselnost, ki postane patološko bolna, ko jo hudo načne narodnostna mržnja.

O omenjenih trditvah iz srbskih in misovskih krogov velja razmisliti tudi v Sloveniji, saj se je modrovanje teh krogov prav tako neposredno tiče kot Hrvaške.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 11. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Fek.«, radijska igra (Zora Saksida); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991«; 16.00 Jubilejni koncert moškega zbora »Fantje iz pod Grmade« ob 25-letnici; 17.00 Boris Pahor: »V labirintu«, roman; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 12. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Otroški kotichek: »Glasbeni vrtljak«; 9.30 Anne Wambrechtsamer: »Danes grofje celjski in nikdar več«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Mešani zbor Milan Pertot iz Barkovelj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 18.00 Slovenski film v Gorici: povratek nazaj; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 13. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Anne Wambrechtsamer: »Danes grofje celjski in nikdar več«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zapiski Dušana Jelinčiča z odprave na Everest; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Stanko Vuk: »Ljubezenska pisma«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 14. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Anne Wambrechtsamer: »Danes grofje celjski in nikdar več«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Slovenski oktet; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Dvojezičnost in identiteta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Jugoslavija po letu '45; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 15. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Ave Marija v lahki glasbi; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 »Na strmi poti«, radijska igra (Lučka Susič); 10.40 Zbor Consortium musicum iz Ljubljane; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Spomini Henrika Tume; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 16. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Anne Wambrechtsamer: »Danes grofje celjski in nikdar več«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Vokalna skupina Ave iz Ljubljane; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Slovenski Ikar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 17. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Tone Pavček: »Juri Muri v Afriki«; 9.25 Anne Wambrechtsamer: »Danes grofje celjski in nikdar več«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Drobtnice; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publiet d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Tisk: Tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 040/772151.

Solidarnost evropskih manjšin s Slovenijo

Solidarnost evropskih manjšin z osamosvojitvenimi težnjami Republike Slovenije je prišla do izraza tudi na nedavnem poletnem seminarju mladih Kataloncev, ki je potekal od srede, 31. julija, do nedelje, 4. avgusta, v španski vasici Planoles v Pirenejih, na meji med Francijo in Andorro. Tega srečanja so se udeležili tudi trije predstavniki Mladinske sekcije Slovenske skupnosti iz Trsta: Marjan Breclj, Peter Rustja in Marjana Oppelt. Seminar je organizirala mladinska sekcija katalonske manjšine v Španiji (Joventut Nacionalista de Catalunya - JNC), ki deluje v okviru stranke Convergència Democràtica. Po številu glasov je četrta stranka v vsedravnem merilu, v Kataloniji pa je v vladi, saj ima absolutno večino glasov.

Na tem pomembnem manjšinskem srečanju so udeleženci na predlog predstavnikov Mladinske sekcije Ssk odobrili tudi resolucijo v podporo Sloveniji in slovenski manjšini. Povemo naj še, da se je seminarja udeležilo okrog 120 mladih, med temi 10 predstavnikov raznih evropskih narodnostnih skupnosti.

Na zasedanju so med drugimi spregovorili tudi generantli tajnik Convergencie Democràtica Miquel Roca, strankin evropski poslanec Carles Gosolive in glavar Katalonije Jordi Pujol. Vsi trije so se v svojih posegih dotaknili tudi sodobnega dogajanja v Sloveniji in na Hrvaškem. Novima državama, ki sta se izrekli za samostojnost, so izrazili vso solidarnost, kritično pa so ocenili zadržanje španske vlade, češ da ni zavzela pravih stališč. K temu je treba dodati še podatek, da je v dneh napada JA na Slovenijo katalonska stranka organizirala v Barceloni tudi protestni shod pred rezidenco častnega veleposlanika Jugoslavije.

Trije predstavniki Mladinske sekcije Slovenske skupnosti so na tem seminarju predstavili udeležencem tudi slovensko manjšino v Italiji. Govorili so o zgodovini, politiki in o težavah na

še narodnostne skupnosti. Zanimanje je bilo res veliko, saj udeleženci kar niso nehali spraševati. Marjan Breclj, Peter Rustja in Marjana Oppelt so na tem srečanju predstavili prisotnim še izsek iz zgodovine Slovenije, od avstroogrske monarhije do izoblikovanja današnje Jugoslavije, razložili pa so tudi vzroke mednarodne nepetosti v tej državi, ki je sedaj z vso silo bruhnila na dan.

Na poletnem seminarju v Planolesu je prišlo tudi do ustanovitve komisije »Evropa narodov«, ki se je med drugim ukvarjala tudi s problemi Slovenije in Hrvaške. Katalonci in sploh predstavniki ostalih evropskih manjšin so za probleme teh dveh novih držav pokazali veliko razumevanja in so obenem dokazali, da vedo o teh problemih več, kot pa predstavniki nekaterih večinskih narodov, ki mejijo s tema državama.

Za konec objavljamo najpomembnejše stavke iz resolucije, ki so jo člani Mladinske sekcije Ssk predstavili v Planolesu: »... Republika Slovenija je 25. junija 1991 proglasila svojo suverenost in neodvisnost na podlagi plebiscita 23. decembra 1990 in sklepov demokratično izvoljenega parlamenta. Takoj naslednjega dne se je začela agresija jugoslovanske vojske. Slovenija se je enotno uprla brutalnemu napadu in ubranila svojo neodvisnost. Mednarodna skupnost, ki je v dobrni meri podpirala jugoslovanske osrednje oblasti in nasprotovala slovenski osamosvojitvi, je končno spregledala nedemokratični in nasilni značaj beograjski oblasti in poskus ohranjanja stare ideologije in narodne zapostavljenosti z boljševističnimi metodami.

Udeleženci ... izražamo vso solidarnost mladi slovenski državi in pozivamo vso mednarodno skupnost, naj uradno prizna Republiko Slovenijo. To bo trdno jamstvo proti nevarnosti novih agresij in za enakopravno dogovarjanje z

dalje na 8. strani ■

PECUNIA NON OLET

■ nadaljevanje iz 1. strani

sploh ni mogla začeti z delom, ker je bila nesklepčna. Seveda čisto slučajno, zaradi preobremenitve zadolženih senatorjev. Na obzorju pa so že tako nove volitve, in, kot vemo, bo iz njih nastal novi parlament, ki bo pričel s postopkom na novo, ali, kot pravijo naši južni bratje, ki so sicer sedaj nekoliko osovraženi: jovo na novo.

Toda, kakšno zvezo ima to vendar z nakazanim denarjem, poreče marsikdo?

Tudi statuti krajevnih uprav se sedaj v pokrajinskih svetih in v pokrajinskih glavnih mestih sramujejo svojih sodržavljanov slovenskega jezika. Včasih smo bili sploh samo »nosilci posebnih interesov«, kot razni homoseksualci. Sedaj pa, seveda, Bog ne daj, da bi bili izrecno omenjeni v statutih važnih krajevnih uprav. Niti v tistih, kjer smo že pred leti dobili, ne le via facti, temveč tudi s pravilnikom, pravico do svoje slovenske podobe, na občinskih poslopih in pri delovanju rajonskih svetov ter seveda v stikih z občinskimi uslužbenci. Celo na tržaškem županstvu smo takrat dobili prevajalca za slovenščino. Morda samo za to, da bi občinski upravitelji zvedeli, kaj o njihovem delovanju pišejo slovenski časopisi.

Na Krasu, kjer so nam dobredno pod zemljo zasadili svetlobni pospeševalnik slavnega imena, ki ga bo gradil in upravljal kar Nobelovec, bomo dobili — tako slišimo — protivednost za nasilno odvzeto skupno narodnostno ozemlje in za vse, kar temu sledi. Dodelili naj bi za naša društva nekatere zgradbe, ki so itak bile zgrajene na slovenskem razlaščenem ozemlju. Torej nam bodo sedaj milostno povrnilo ukradeno kravo. Prosto sklenjena kupoprodajna pogodba med svobodnimi subjekti pa to še vedno ni.

Seveda, če se spominjamo na nasilje, ki ga je v petdesetih letih zagrešila prefektura nad tedanjim nabrežinskim županom, da je le zgradila ezulsko naselje v Sosljanu, na razlaščenje slovenske zemlje po zakonu 765 za javne potrebe, s katerim se je kmetom jemala zemlja s pretvezo izgradnje ljudskih stanovanj, ali še slabše, javnih infrastruktur ter plačevalo po smešni ceni pa do sedanjega izplačanja protivednosti in celo prispevkov za neke manjšinske strukture na obmejnem področju je le nek napredek. Od uzakonjenega ropa in tatvine do nekakšne protidajatve in prostovoljne podpore je le velik napredek! O tem se bodo sicer lahko pisale doktorske disertacije. Grenak priokus pa le ostane!

»Gradiščanski Hrvati - tri države, en jezik«

POGOVOR Z DRŽAVNO POSLANKO TEREZIJO STOISIĆ

Naš sodelavec Peter Rustja

Povsod po svetu še vedno pozorno spremljajo dogodke v Sloveniji. Med državami, ki se najbolj zanimajo za rešitev sedanjega stanja v sosednji republiki, a tudi na Hrvaškem, je nedvomno Avstrija. V prostorih avstrijskega parlamenta na Dunaju smo se o tem vprašanju pogovorili s poslanko stranke Zelenih, gradiščansko Hrvatice Terezijo Stoisić.

Kako iz dunajske perspektive ocenjujete dogodke v Sloveniji in na Hrvaškem?

Gradiščanski Hrvati in moja stranka so med prvimi v Avstriji na najvišji ravni odločno podprli slovensko in hrvaško zahtevo po samostojnosti in neodločbi. Že 14. marca smo kot poslanski klub predstavili avstrijskemu parlamentu zahtevo, naj podpre voljo obeh narodov, ki je bila izražena na referendumih, toda naša prošnja je obtičala v kakem predalu komisije, ki naj bi o tem razpravljala. Nato je prišlo do vojaške agresije na Slovenijo. V dneh okupacije sem bila v neposrednem stiku s tamkajšnjimi predstavniki Zelenih, ki so me sproti obveščali o tem, kar se je dogajalo. Napad JA smo v našem poslanskem klubu najodločneje obsodili.

Pred kratkim ste se mudili v Sloveniji...

Res, 15. in 16. julija sem se udeležila sestanka, ki so ga sklicali Zeleni Slovenije. Na to srečanje so poleg predstavnikov naše stranke prišli tudi zastopniki Zelenih iz Italije, Nemčije in Švedske. Povsem razumljivo je, da so največje zanimanje za dogodke v Sloveniji pokazali predstavniki iz držav, ki neposredno mejijo s to republiko.

Kako spremljate te dogodke kot poslanka in kot predstavnica gradiščansko-hrvaške narodne skupnosti?

Dogodke v Sloveniji in na Hrvaškem spremljam takorekoč neposredno. Poleg osebnih zvez, ki so mi omogočile, da sem

znam, zato bi s tem v zvezi rada izrekla tudi nekaj lastnih kritik in pomislekov. Zdi se mi, da sta se Slovenija in Hrvaška premalo pripravili na mirno odcepitev. Slovenski in hrvaški politiki imajo v tem času veliko odgovornosti pred lastnima narodom. Sama proglasitev samostojnosti ni dovolj, jasno pa je tudi, da sedaj poti nazaj ni.

Kako ocenjujete avstrijska stališča v zvezi z dogodki v Sloveniji in na Hrvaškem?

Vse stranke v parlamentu so načelno na strani Slovenije in Hrvaške. Ko pa gre »zares«, se obotavljajo in se raje sklicujejo na odločitve drugih, predvsem na stališča dvanajsterice. Poleg že omenjene resolucije smo kot poslanski klub predstavili še resolucijo konec junija, parlament pa je teden kasneje odobril manj obvezujočo formulo, s katero je Avstrija pravzaprav sprejela odločitve ostalih držav. O tem vprašanju smo tudi večkrat razpravljali v parlamentu, rezultat pa ni bil najboljši.

Ali to dogajanje vpliva na življenje gradiščanskih Hrvatov?

F. Bučar o aktualnih problemih

Predsednik slovenskega parlamenta F. Bučar je imel zelo zanimiv pogovor z urednikom Slovenca, ki ga je ta objavil v petek, 2. t.m. »V naših prizadevanjih za samostojnost — je dejal — še nismo dokončno uspeli. Zahod bo še izvajal močne pritisk, da bi nas spravil v Jugoslavijo. Naša dejanja in naši ukrepi bodo prav v naslednjih treh mesecih izjemno usodni. Če tu naredimo kakšno bistveno napako, lahko vse napravimo.«

Težave zaradi meje v Istri

Dr. Bučar se je dotaknil tudi vprašanja Istre, in sicer v zvezi z italijansko manjšino. Dejtal je, kako kaže, da bodo nastale težave. »Italijani zelo vztrajajo na tem, da naj v Istri ne bo meje. Od prihodnjega položaja pa je odvisno, kakšne sploh bodo meje. Naš pogled na Slovenijo in njene meje je tak, da naj bodo čim bolj prehodne. Realnost kaže, da bo morala biti meja vsaj v začetku nekoliko bolj utrjena. In to nas bo pripeljalo do določenih težav.«

Odnosi s Srbijo

Predsednik slovenskega parlamenta je odgovoril tudi na vprašanje o odnosih med Slovenijo in Srbijo v prihodnosti. Med drugim je rekel: »V perspektivi bomo imeli s Srbi čisto dobre odnose, zlasti ker je za nas zanimiv srbski trg. Za Srbe smo izhodiščno mesto za Evropo. Ne strinjam pa se, da bi bila srbska politika slaba. Njihova politika je pravzaprav zelo dolgoročno

Zaradi te krizne situacije je odpadla poletna šola hrvaškega jezika ob Jadranu, kar je velika kulturna škoda. Ta tečaj namreč nudi edinstveno priložnost za občevanje v materinem jeziku in za izobraževanje mlajših rodov. Nenazadnje so se tudi mnogi gradiščanski Hrvati odpovedali letovanju na Hrvaškem. Res škoda, saj bi lahko demokratični proces na Hrvaškem še povečal že obstoječe prehajanje ljudi v obe smeri. Naše upanje je, da bi nova hrvaška oblast odločneje zastopala interese gradiščanskih Hrvatov. Žal se, vsaj doslej, situacija ni spremenila.

Kako se lahko Hrvaška, po vašem mnenju, lahko reši iz te krizne situacije?

Predvsem mislim, da bi morali na Hrvaškem priznati srbski manjšini poleg kulturne avtonomije tudi dobršno mero politične samostojnosti. Treba bi bilo sprejeti tak zakon, ki bi jasno določal pristojnosti države na tem področju. Sedanja hrvaška ustava je glede tega vprašanja preveč splošna. Sprejetje tega zakona je, po mojem mnenju, prvi pogoj za nadaljnji razvoj in za ohranjanje miru. Iz evropskega stališča pa je pomembno tudi »videti vnaprej«, namreč iz vidika Evrope 1992. S tem v zvezi bi ob koncu še rada opozorila na naša prizadevanja za večje sodelovanje z ostalimi gradiščanskimi Hrvati na Madžarskem in Češkoslovaškem. V Gradišču se sedaj govori o ustanovitvi trojezične, hrvaško-nemško-madžarske gimnazije, na kateri bi se šolali vsi gradiščanski Hrvati. Mislim, da je tudi to korak v Evropo narodov. Hrvatski akademski klub si je s tem v zvezi izmislil lepo geslo: »Gradiščanski Hrvati — tri države, en jezik!«

usmerjena. Igrajo na dve karti. Prva je problem srbstvo rešiti v Jugoslaviji, kjer igrajo oni prevladujočo vlogo, ali ustvariti Veliko Srbijo, kamor naj bi bili vključeni vsi Srbi, kjerkoli živijo. Politika gre predvsem na račun Hrvatov.«

»Imam vtis, da so prvo možnost neka-ko opustili, to je njihova realnost, zato so se odločili za drugo in del te druge različice je tudi umik vojske iz Slovenije. Leta ni rezultat našega vojaškega uspeha, tudi ni uspeh naše diplomacije, čeprav je tudi to. Gre predvsem za spoznanje Srbov, da s politiko velike Jugoslavije pod srbsko dominacijo ni mogoče več računati, pač pa z Veliko Srbijo.«

O stanju v koaliciji Demos

Dr. Bučar se v pogovoru tudi ni izognil vprašanju trenutnega stanja v večinski koaliciji Demos. Znano je n.pr., da je obrambni minister Janša, ki je tudi predsednik SDZ, predlagal spremembo sestave vlade. Predsednik naj bi bil Bavčar (sedanji notranji minister), Peterle naj bi postal predsednik parlamenta, Bučar pa ustavnega sodišča. O teh kočljivih vprašanjih je dr. France Bučar dejal:

»Janša ne more nastopati v Demosu s svojim osebnim mnenjem. Z njim lahko nastopi v stranki, Demos pa je koalicija. S tega stališča je bil njegov nastop nelegitimen. Menim, da je razlog za njegov

dalje na 8. strani ■

NOVI LIST OB POČITNICAH

Sodelavce, naročnike in bralce obveščamo, da bo prihodnja številka Novega lista redno izšla v četrtek, 15. avgusta. Zaradi poletnih počitnic bo nato nova številka lista izšla v četrtek, 12. septembra.

Uredništvo in uprava

tudi v najbolj kritičnih dneh vojaške agresije na Slovenijo dobila informacije iz prve roke in s terena, prebiram dnevno tudi dnevnik in tednik iz Hrvaške, pa tudi časopise, ki jih izdajajo Slovenci na Koroškem.

Pred časom sem obiskala tudi hrvaški Sabor. Sprejem je bil res prisrčen. Reči moram, da vso situacijo precej dobro po-

Smrt dobre krščanske žene

V četrtek, 1. avgusta, je v Slivnem pri Nabrežini v Gospodu zaspala najstarejša vaščanka, dobra gospodinja, predvsem pa globoko verna krščanska mati Marjeta Terčon roj. Kralj. Bila je skrbna mati osmim otrokom, od katerih je sedem še živih. 17. februarja letos je v krogu svojih dragih slavila 92. rojstni dan. Vse do zadnjega je ohranila miselno svežino in izredno dober spomin.

Njeni najlepši lastnosti sta bili globoko razumevanje do bližnjega in pa srčna dobrota. Za vsakega je znala najti prijazno in lepo besedo, njeni bližnji in daljni sorodniki ter številni znanci so bili ob vsakem času deležni njenega gostoljubja. Zadnji dan svojega življenja, ko se je poslovljala od tega sveta, ji je Bog dal to milost, da je lahko zbrala okrog sebe vseh sedem še živečih sinov in hčera in jim naročila, naj vsi skupaj z njo molijo, kajti prišla je njena ura. Med molitvijo je mirno izdihnila svojo blago dušo.

Dobra pokojnica na ni imela te sreče, da bi za svojega življenja izvedela za grob ljubljene hčere Marte, ki je bila med vojno od komunistične OZNE odpeljana in menda 27. maja 1944 v Vrabčah pri Sežani ustreljena. Vse to se je zgodilo zaradi nekega domnevnega »izdaistva«, ki ga na seveda v resnici nikoli ni bilo. Povedati je še treba, da so Terčonovi po vojni šli v Vrabče iskat posmrtno ostanko svoje 20-letne hčere. Našli pa so prazen grob, ker da so nesrečno dekletko svoji že odkopali in odpeljali v rojstno vas. Tako je namreč trdila neka tovarišica v vasi Vrabče ...

Še danes, po 47 letih, po raznih spremembah in spravah se ne ve, kje je pokopano to ubogo dekletko. Tudi zato smo se v soboto, 3. avgusta, v velikem številu poslovili od te plemenite matere, prepričani, da je končno našla zaslužena nebesa in tam tudi svojo ljubljeno hčerko Marto.

Pogreb je bil v soboto, 3. t.m., in se ga je udeležila velika množica. Pogrebni obred je opravil župnik Švara ob asistenci župnikov Markuže in Prinčiča. Sodeloval je zbor Fantje izpod Grmade. Ob odprtem grobu sta se od pokojnice poslovila predsednica SSO Ferletičeva in predsednik SPN Udovič.

I. K.

FINANČNA PODPORA TUDI PRIMORSKEMU DNEVNIKU

Primorski dnevnik bo v prihodnjih treh letih prejel po 2 milijardi lir letne državne podpore. Pred dnevi je odobrila ustrezni zakon (podpora žalozniški dejavnosti) tudi komisija za kulturo pri poslanski zbornici. V senatni komisiji za ustavna vprašanja pa je bil zakon izglasovan še prej. Novi zakon v bistvu dopolnjuje stare predpise o založništvu in predvideva podporo dnevnikom, ki so glasila političnih strank in imajo zato manjše dohodke od oglasov. Za takšen zakon so se zanimale domala vse stranke.

Izredno važen je bil v zvezi s tem zakonom nastop senatorja Stojana Spetiča, ki mu je uspelo v zakonsko besedilo vključiti obvezo za financiranje Primorskega dnevnika, s čimer se bo znatno omilila njegova finančna kriza. Kot se spominjamo, je svoj čas dnevniku grozilo najhujše.

Slovenska skupnost o hudi krizi v tržaški občini in pokrajini

Tržaška občina in pokrajina sta že dobri dve leti v popolnem razsulu. Koalicijske stranke sploh ne morejo najti sporazuma za uresničevanje programa, ki je že tako zelo šibak. Vrstijo se krize v koaliciji z dolgotrajnimi pogajanjmi, ki prinašajo le nove probleme. Po preosnovi na občini, ki pa ni prinesla sloge, se kriza nadaljuje na pokrajini, kjer koalicija sploh ne razpolaga z večino. Prišlo je namreč, kot so bralci lahko že izvedeli iz drugih občil, do hudega spora med krščanskimi demokrati in socialističnim predsednikom.

Slovenska skupnost je od vsega začetka v opoziciji. Brezpredmetnih pogajanj v večini se je udeleževala vse do junija, vendar pa ne namerava vstopiti v pokrajinski odbor brez programskega dogovora tudi na občinski ravni, ki naj upošteva potrebe in zahteve manjšine, še zlasti v zvezi s statutom v obeh upravah. Obenem Ssk zahteva tudi jamstva resnosti celotnega programa, kar pa vodstva uprav in tajniki strank koalicije, vsaj po dosedanjih izkušnjah sodeč, ne morejo zagotoviti. S tem pa neodgovorno zapravljajo izredne možnosti, ki jih ima Trst v novem evropskem okviru.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je označil trenutno politično dogajanje za zelo zaskrbljujoče.

Večina ne obstaja več in to bi morale stranke že pred časom upoštevati. Trst pa potrebuje stabilno upravo, še posebno v tem trenutku gospodarske krize, ki so jo zaostrili dogodki v Sloveniji in na Hrvaškem, pa tudi zaradi dodatnih težav, kot je na primer predlog Evropske gospodarske skupnosti za brezcarinski center off-shore. V tem kaosu, zaključuje Brezigar, pa žal ni prišlo niti do potrditve edinega slovenskega predstavnika v upravi Tržaške hranilnice in to prav sedaj, ko želi ta kreditni zavod razširiti svojo dejavnost tudi v Sloveniji.

—o—

NOVI PREFEKTI

Rimska vlada je odobrila odlok o premetitvi in zamenjavi številnih prefektov po državi. Tako prihaja do sprememb tudi v Trstu, Gorici in Vidmu. Dosedanji tržaški prefekt Eustachio De Felice in dosedanji goriški prefekt Giovanni Rosa bosta odslej v službi na notranjem ministrstvu v Rimu. Prvega so imenovali za glavnega inšpektorja, drugega pa za inšpektorja. Novi tržaški prefekt bo dosedanji prefekt iz Firenc Sergio Vitiello, novi goriški prefekt pa dosedanji prefekt v Comu Mario Palmiero. Videmskega prefekta Roberta Sorgheja so premestili v Catanzaro. Njegovo mesto bo prevzel Luigi Damiano.

Deželna Ssk o novem zakonu

»Novi deželni zakon, ki uresničuje določila 14. člena vsedržavnega zakona o obmejnih področjih glede finančnih prispevkov za kulturne in umetniške potrebe Slovencev v Italiji, je izredno pomemben prispevek k ohranjanju in krepitevi predolge zanemarjenih in zapostavljenih izrazov slovenske kulturne in prosvetne prisotnosti v Furlaniji - Julijski krajini,« piše v tiskovnem poročilu, ki ga je deželno tajništvo Slovenske skupnosti izdalo takoj po odobritvi zakona. Deželna Ssk pa k temu pristavlja, da ta ukrep le delno nadomešča trajnejše oblike zaščitnih določil, zato je nujno, da parlament čimprej oblikuje in odobri pravičen zaščitni zakon. Na deželni in krajevni ravni pa stranka pričakuje doslednost tudi glede ukrepov za razvoj Krasa in zavarovanje slovenskih interesov pri sprejemanju pokrajinskih in občinskih statutov.

Besedilo bi se dalo v več točkah do-

polniti in izboljšati, piše še v tiskovnem poročilu, a zavlačevanj je bilo že dovolj in je bilo zaradi tega treba zakon sprejeti pred poletnim premorom deželnega sveta. »Zahvala za zakon gre vsem, ki so si prizadevali za vključitev postavke za slovensko manjšino v državni proračun in nato v zakon za obmejna področja. Nedvomno zaslugo za hitro odobritev besedila pa imata poročevalec, svetovalec Ssk Bojan Brezigar, in pa predsednik deželnege odbora Adriano Biasutti s sodelavci.«

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti še poudarja, da je velikega političnega pomena podpora, ki je bo deležno zasebno šolsko središče v Špetru, saj to pomeni neposredno priznanje obstoja slovenske manjšine v videmski pokrajini. Tiskovna nota Ssk zaključuje z mislijo, da morajo biti naše osrednje kulturne ustanove izraz celotne zamejske skupnosti in njene pluralistične podobe.

ZAHVALA

Globoko ganjeni za množično sočustvovanje ob odhodu v večnost naše drage mame

Marjete Kralj vd. Terčon

se srčno zahvaljujemo vsem, še posebno gospodu župniku, duhovnikom somaševalcem, zboru »Fantje izpod Grmade«, govornikom in vsem, ki so jo na katerikoli način počastili.

TERČONOVI

Slivno, 7.8.1991

»Slovenec« v demokratični Sloveniji

POGOVOR Z ODGOVORNIM UREDNIKOM ANDREJEM ROTOM

Andrej Rot

Na dan proglasitve slovenske slovesne osamosvojitve, 26. junija, je v Ljubljani izšla prva številka novega dnevnika »Slovenec«, časopisa, ki naj bi zapolnil praznino, do katere je prišlo tudi ali predvsem na področju informacije v pol stoletja trajajočem enopartijskem sistemu. Novi dnevnik naj bi odmeril več prostora kot ostali slovenski časopisi tudi Slovincem po svetu, tako v zamejstvu kot v izseljenstvu, zato je nedvomno zanimiv tudi za nas. Seveda pa je z izhajanjem novega časopisa povezana celotna vrsta težav, za katere bralci navadno sploh ne vedo. Z izvozom »Slovenca« v tujino, konkretno na Tržaško, Goriško in Koroško, je v tem prvem mesecu prišlo do zapletov, ki so jih zakrivila tudi dramatični dogodki v Sloveniji, zato je novi časopis prihajal k nam z enodnevno zamudo. Vse pa kaže, da je sedaj problem dokončno rešen in da bomo tudi v zamejstvu od slej dobivali časopis redno, vsak dan.

O vsem tem smo se pogovorili z glavnim in odgovornim urednikom »Slovenca« Andrejem Rotom, ki prihaja iz Argentine in ima zaradi tega veliko več posluha za »razseljene« rojake, ističasno pa je od vedno dosledno in z zanimanjem sledil dogodkom v matici in torej tudi dobro poznal Slovenijo...

»Slovenec« je bil naslov najbolj razširjenemu slovenskemu dnevniku, ki je izhajal od leta 1873 do maja 1945 in je bil po vojni ukinjen. V čem se novi »Slovenec« razlikuje od prejšnjega oziroma v čem mu je podoben?

Ko smo se odločili za naslov »Slovenec«, smo v naglici iskali tudi zgodovinske podatke o njegovem nastanku. Tako smo prišli do leta 1849. Tedaj je začel izhajati prvi »Slovenec«; urednik je bil Franc Malavašič, založnik pa Janez Giontini. Izhajal je samo dve leti in ni bil dnevnik. Šele leta 1873 začne izhajati dnevnik »Slovenec« in preneha maja 1945. Današnji »Slovenec« ne prevzema vloge nekdanjega, ampak gradi dalje od stopnje, ki bi jo dosegel, če ne bi bil tedaj prisiljen k molku. Prav gotovo bi v tem času zelo napredoval, vendar pa napredka, ki bi ga novi »Slovenec« izpuščal ali preprosto preskočil, ni.

Katera je vodilna ideja tega novega slovenskega časopisa?

V prvi številki sem zapisal vodilne misli »Slovenca«. Osrednje vrednote so: človečanstvo, slovenstvo in krščanski etos. To pomeni, da gre za dnevnik, ki naj bi bil strpen, human do vseh, ki bi govoril resnico. Bil naj bi časopis, ki bi prispeval k premostitvi med vojno ustvarjenega sovraštva in povojnih razrednih bojov. Njegovo poročanje naj bi bilo nepristransko; odprt je vsem, ki pišejo v skladu s krščanskim etosom in demokratičnimi in pluralističnimi idejami. Takšna opredelitev nikakor ni blede, pač pa je mnogo bolj zahtevna in težavna kot je lahko zavzemanje kakih ekstremnih pozicij.

Izdajanje novega časopisa predstavlja nedvomno veliko težav kar zadeva kader, organizacijo, finančno kritje in še marsikaj drugega. Katere so največje težave in kako jih nameravate, oz. kako ste jih premostili?

Začetnih težav še nismo premostili. Še vedno je zelo pereče kadrovsko vprašanje, saj je težko priti do izkušenih in poštenih časnikarjev. Že dalj časa jih iščemo doma in v zamejstvu. Vzroki za takšno stanje so globlji. Slovenci imamo danes prav gotovo zelo visoko stopnjo samozavedanja in neponovljivo možnost, da dosežemo lastno državo. Skoraj polstoletni dosedanji režim pa je privedel do nevarnega pomanjkanja osebne samozavesti. Ljudje niso pripravljeni tvegati, ne sprejemajo izzivov, pač pa le od daleč kritizirajo in se prepuščajo vplivu potrošništva. To je sicer značilno za ves zahodni svet, vendar pa so tudi pri »Slovincu« opazne posledice desetletij totalitarizma: ljudje skoraj refleksno reagirajo na nekatera pogojena »pravila«. Katoličan sem in tega me ni sram priznati. Že sama beseda krščanstvo pa vzbuja pri večini intelektualcev slutnjo klerikalizma. To velja za katoličane, ki se bojijo očitkov, in za nekatoličane, ki še vedno nekritično podlegajo predsodkom. Še konkretniji primer je zadeva Drobnič. Objavili smo zahteve po njegovem odstopu, vendar smo pri tem iskali tudi protiutež tem zahtevam in zavzeli naše stališče: neutemeljeno je zahtevati odstop človeka zaradi njegovih osebnih prepričanj, še manj pa zato, ker je bil domobranec. Vprašanja pomanjkljive samozavesti ni mogoče rešiti v nekaj mesecih; za to so potrebna leta.

Kakšen odziv bralcev ste zabeležili v tem prvem mesecu izhajanja?

Okoliščine so nedvomno bistveno in pomembno vplivale na začetek našega dela. Na vojno seveda nismo računali, pač pa smo se takrat, 26. junija, znašli v osamosvojitveni evforiji, pod novo slovensko zastavo. Čeprav smo imeli za seboj kar nekaj poskusnih izdaj, smo se, ko smo se odločili za praznično in esejistično zasnovo prvih treh številok časopisa, odločili napak. Ze s tretjo številko smo to popravili in se začeli obnašati dnevniško. Odzivi bralcev so sila različni. Veseli smo utemeljenih pohval, nekonstruktivne in zlonamerne prezremo, zelo pa upoštevamo dobre nasvete.

Katerim vprašanjem posvečate največ pozornosti?

Vsem, a večjo težo dajemo tistim, ki brez predsodkov in z določeno pragmatičnostjo povedo, kar mislijo.

Nenazadnje nas zanima, koliko prostora namerava »Slovenec« v bodoče odmeriti dogodkom

in vprašanjem, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost v Italiji pa tudi v Avstriji.

Ceprav smo to že večkrat izrazili, ljudje težko dojemajo naš predlog, ki pa je zelo preprost. Imamo nekaj rednih rubrik in sicer: slovenska politika, mednarodna politika, kultura, šport, kronika itd.. Vse, kar se dogaja med Slovenci v zamejstvu in izseljenstvu, dobi svoj prostor na ustreznem področju. Zamejska problematika torej ne dobi prostora na predzadnji strani, ampak jo uvrščamo na prvo, drugo, ali katerokoli stran, odvisno pač od vsebine in teže dogodka. Slovenci v zamejstvu niso drugorazredna kategorija, pač pa so del slovenskega sveta. Če to velja za Slovence v Ameriki in drugod po svetu, velja to tudi za Italijo in Avstrijo. Naši dopisniki v zamejstvu morajo še toliko več delati, mi pa moramo čimprej in redno razširiti časopis med Slovence v zamejstvu.

*Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič*

MLADINSKI TABOR SLOVENSKI DIOGEN PO EVROPSKEM BABILONU

MLADINSKI ODBOR V OKVIRU
SLOVENSKE PROSVETE - TRST,
28., 29., 30. AVGUSTA

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA
OPČINE, NARODNA ULICA 89

Sreda, 28. avgusta 1991

Ob 17.30: zbiranje

Ob 21.00: družabnost

Četrtek, 29. avgusta 1991

Ob 9.30: pričevanje javnih delavcev **Osebnosti pod drobnogledom:** JANA HOSTA, psihologinja; ANDREJ ROT, časnikar; IVO ŽAJDELA, časnikar in raziskovalec slovenske preteklosti.

Ob 15.30: dr. VELJKO RUS: **Dinamika in mehanizmi demokracije**

Ob 18.00: kulturna točka: komedija Dragotina Dobričanina **Skupno stanovanje**, v izvedbi igralske skupine KD »Igo Gruden« iz Nabrežine.

Ob 21.00: družabnost s plesom

Petek, 30. avgusta 1991

Ob 9.15: dr. IVAN ŠTUHEC: **Politični in socialni problemi Evrope ob propadu starih ideologij.**

Ker je število udeležencev omejeno, se je treba čimprej vpisati. Vpisnina znaša 40.000 lir. Kdor se vpiše, ima prenočišče in hrano preskrbljeno. Prijave zbira za Goriško skupina IZVIR, za Trst pa SLOVENSKA PROSVETA, ulica Donizetti 3 - TRST.

NOVI MOST V PODBONESCU

Predsednik deželne vlade Biasutti se je v soboto, 3. t.m., udeležil v Podbonescu slovesnosti, med katero so odprli za promet nov most čez Nedižo. Župan Specogna je pri tem poudaril, da gre za izredno pomembno delo, ki po več kot 30 letih ponovno omogoča redne prometne zveze med levim in desnim bregom Nediže.

Novi most je dala zgraditi občina ob finančni podpori dežele Furlanije Julijske krajine in vsedržavne cestne družbe ANAS. Dolg je 38 metrov, širok 10 in visok 8,6 metra. Zgrajen je v jeklu in ima en sam obok. Po slovesnem odprtju je bila na sporedu bogata kulturna prireditev, ki so jo oblikovali domači kulturni delavci in zbor Nediški puobi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pred filmskim festivalom v Benetkah

Spet je leto okrog in pred nami imamo katalog, ki nam prinaša spored letošnjega beneškega festivala filma. Letošnja Mostra Internazionale dell'Arte cinematografica je že osemindesetdeseta po vrsti in je že na samem začetku zbudila veliko odpora in polemik. Seveda te nikdar ne manjkajo na nobenem filmskem festivalu, kot tudi na vsakem drugem ne. Izbira filmov, ki potem pridejo v tekmovalni del, je pogojena sicer res tudi z voljo žirije, ki odloča, kdo bo na festivalu tekmoval za zlatega leva in kdo ne, vse prevečkrat pa ni samo to pogoj, saj so pritiski nekaterih producentov veliki, filmi so namreč predvsem velik posel in šele nato umetnost. Po drugi strani pa imate še nekatere, predvsem ameriške in sicer že uveljavljene režiserje, ki nočejo tekmovali, ker se s tem izognejo največkrat mučnemu zagovarjanju, ko njihov film ni dopadljiv.

Seveda bomo tudi letos na beneškem filmskem festivalu videli dobre in slabe filme, kot vedno pač, zasluga ali kritike za to, kakor pač vzamete, gre direktorju »mostre« Guglielmu Biraghiju, ki že nekaj let bolj ali manj uspešno vodi beneški festival filma. Biraghi v teh dneh

EVROPSKA TROJKA DOŽIVELA NEUSPEH

■ nadaljevanje iz 1. strani

stavnik Črne gore, o katerem je znano, da ni nepristranski in ga je tudi zavrnil hrvaški parlament. Položaj se tako silno zapleta in se glede na najnovejši razplet dogodkov upravičeno govori o možnosti »libanonizacije« razmer v sosedni državi.

Kot kaže, je ponovno stopil v akcijo nemški zunanji minister Genscher in zahteval sklicanje nujne seje zunanjih ministrov Evropske skupnosti in seje komisije za krize v okviru konference o varnosti in sodelovanju v Evropi. Šef nemške diplomacije je očitno prepričan, da ima Evropa še veliko manevrskega prostora in da more še uspešno posredovati za odpravo krize v Jugoslaviji. Nekateri komentatorji se zadnje dni sklicujejo na Helsinško listino, pri čemer poudarjajo zlasti na tiste njene člene, ki prepovedujejo spremembo državnih meja (notranjih in zunanjih), k spreminjanju meja pa očitno teži velikosrbska politika. V nasprotju s to listino je tudi politika, ki teži po razkosanju Republike Bosne in Hercegovine (o čemer sta se baje pred kratkim pogovarjala predsednika Milošević in Tudjman).

Naj bo že kakorkoli, o slednjem moramo ugotoviti, da žanje v zadnjem času vrsto osebnih neuspehov. Zaradi naravnost katastrofalnega stanja v vzhodni Slavoniji, na Baniji in v Krajini, kjer hrvaško prebivalstvo množično zapušča svoje domove in sta hrvaška policija in garda dejansko nemočni pred teroristi, je Tudjman moral pristati na sestavo vlade narodne enotnosti, v kateri so predstavniki vseh strank. Ključna ministrstva (zunanje, notranje in obrambno) so prevzeli novi ljudje. Sprejetih je bilo več izrednih ukrepov, kar pomeni, da se oblasti pripravljajo na najhujše.

na veliko daje intervjuje na desno in levo in trdi, da je najmanj šest, sedem filmov takih, ki bi lahko dobili zatega leva, se pravi, prvo nagrado, ki pa v svetu zadnje čase zelo malo pomeni, saj je bližnji canneski festival baje dosti bolj pomemben in tudi boljši. Oba festivala pa nočeta priznati, da sta le evropska revčka, ki ne moreta tekmovali z ameriškim filmom, ki danes kroji tržišče, kot ga je sicer vedno. Francozi se sicer širokoustijo, da oni Američanom ne bodo dovolili, da jih s svojim filmom dobesedno povozijo in jim to sicer deloma uspeva, ker vlada daje težke denarce za včasih zelo povprečne filme. Potem pa vidimo, da je obisk v kinematografih tisti, ki določa, kdo je kdo na Olimpu. Tam pa žanjejo uspehe samo Američani z raznimi modernimi kolosali, ki s svojimi spektakularnimi efekti pač presegajo evropsko povprečnost eksistencialnega težačenja.

Tako vsaj mislijo ljudje, ki hodijo filme gledat, tisti torej, ki plačujejo vstopnice in s tem odločajo, kdo bo uspel in kdo ne. Kritiki pa imajo itak vedno neke svoje poglede na film, katerih nihče ne poslušata ali skoraj. To so dejstva, ostalo je govorjenje, največkrat prazno. O avtorskih filmih in podobnih oslarijah, ki jih je danes tisk poln, televizija pa tudi, govorijo itak samo oni.

Biraghi se je vsega tega zavedal, ko je postavljaj na noge letošnji festival v Benetkah, in prve kritike so že tu. Baje, da je preveč snobovski, ker je iz tako imenovanega tretjega sveta povabil samo akademske filmarje, predvsem

pa je na festival povabil same petdesetletnike, kot so Godard, De Oliveira, Scabo, Ošima, Regio, Herzog, Monicelli, Boorman, Nichols, Masetti, Ackerman, Mihalkov, Skolimovski in še bi jih lahko naštevati. Vsi ti režiserji so režiserji tako imenovanega avtorskega filma, kot so take vrste filmov poimenovali Francozi pred tridesetimi leti. Seveda so to ljudje, ki so svoje stvari že dali, od njih ni ostalo skorajda ničesar več, saj se nenehno ponavljajo, svojo bero nagrad pa so tudi že pobrali in bi lahko pustili mesto tudi mlajšim.

Seveda se je Biraghi dobro zavedal svoje izbire, saj bi danes v poplavi raznih bolj ali manj filmskih festivalov težko našli kakšnega, ki bi bil tako tradicionalen, kot bo ta beneški. Direktor Biraghi se je torej odpovedal tekanju za Julio Roberts, ki je po njenem trenutnem uspehu in lepem nasmehu sedaj tako v modi povsod po svetu, isto bi lahko trdili tudi za Madonno, ki je v Cannesu lahko pokazala samo nekaj svojih telesnih delov, ker pač drugega ni mogla, najbrž pa tudi znala ne. Kako mu bo to uspelo, ne vemo, ker so prve kritike že tu.

Med tekmovalnimi filmi ni niti enega jugoslovanskega, to je seveda precej tipično za sedanje razmere, ko Evropa pozablja na svojo sosedo v težavah, res pa je tudi, da je jugoslovanski film v težavah, o slovenskem pa raje ne bi zgubljal besed, saj se ne ve, če sploh še obstaja.

Italijani imajo v tekmovalnem delu štiri a dute in si od njih veliko obetajo. To so Monicelli s svojim filmom »Rossini, Rossini«, ki ni v tekmovalni gneči, Fabio Carpi, ki je poslal svoj film »L'Amore necessario«, Emidia Greco s filmom »Una storia semplice«, italijansko tekmovalno ekipo pa zaključuje Marco Risi s filmom »Il muro di gomma«.

Jurij Paljk

Freske iz starodavnih Pompejev

Avgusta leta 79. po Kristusu je lava prekrila takrat precej veliko mesto Pompeji. Mesto je ostalo dolga stoletja prekrito, ko pa so ga arheologi začeli v prejšnjem stoletju izkopavati, je prišlo na dan v vsej svoji lepoti. Morda je izkopano mesto ena redkih prič iz davnine, ki nam tako jasno kaže, kakšno je bilo življenje v takratni čudoviti dobi starega Rima.

Tisti, ki smo obiskali to staro in lepo mesto, vemo, kako čudovito se je sprehajati po njem. Posebno zanimive so hiše, kjer so prebivali ljudje, ki so imeli podobne skrbi, kot jih sedaj imamo mi, a malce drugačne običaje. Kot je danes, tako je bilo tudi takrat, največje in najbolj razkošne hiše so imeli mogočnejši, bogataši, ki so jih seveda lepo opremljali.

Posebno mesto v hiši so imele stenske poslikave, ki so nekaj izrednega za nas, ki tega nismo več vajeni, saj je za nas že sila pomembna sicer kaj malo vredna grafika nekega povprečnega iz Ljubljane, ki se gre akademskega slikarja.

Te freske so izredno lepe, saj so živobarvne in običajno prikazujejo enostavno življenje takratnega časa. Brezskrbnost znamenitega, za Rimljane tako značilnega, »otiuma« se meša s podobami raznovrstnih ptic, ki krasijo stene rimskih vil v Pompejih. Ko jih gledamo, se nam zdi, da se je čas ustavil, saj se vedno spomnimo na dejstvo, da je bilo mesto pokrito s strupeno lavo v trenutku največjega razcveta. Sveže in žive barve ljudi, ki brezskrbno pijejo vino ležeč na triklinijih, nasmejani obrazi nam s sten pričajo o razposajenem življenju in o dejstvu, da

je bilo vse v trenutku končano tistega avgustovskega dne pred dobrimi devetnajstimi stoletji.

Kdor še ni bil v Pompejih in tudi vsi ostali, si lahko na novo odkrite freske ogledajo na razstavi v Firencah, kamor so pripeljali vse stenske slike, ki so bile odkrite v stranskih spodnjih prostorih vile Fabia Rufa Stefano de Caro. Razstava je na ogled v muzeju Palazzo Vecchio, kjer je predstavljen samo delček eksponatov, ki bodo na ogled na jesenski razstavi v Rimu. Že dolgo namreč pripravljajo razstavo »Riscoprite Pompei«, ali »Odkrijte znova Pompeje«, ki naj bi bila v vladni palači Kvirinala jeseni letos. Samo dejstvu, da so bile vse stenske slike restavrirane v znanem florentinskem centru, se lahko zahvalimo za to razstavo, katere sponzor je znana računalniška tvrdka IBM.

Razstava nas preseneti z izrednimi barvami, ki jih imajo stenske slike, predvsem rdeča, ki je sicer prav po Pompejih dobila tudi ime. Nekateri bodo občudovali predvsem okraske listov in geometrijskih likov, drugi bodo raje gledali podobe bratov in sestra lastnika vile v Pompejih, ki je znana tudi po tem, da so v njej pred leti našli zapestnico iz zlata, ki je tehtala nič manj kot kilogram in pol in je bila iz čistega zlata. Drugačni časi, drugačne navade.

Za ljubitelje restavriranja naj še povemo, da je restavratska dela opravila znana Mednarodna univerza umetnosti pod vodstvom Umberta Baldinija, isti ljudje torej, ki so nam pred časom vrnili v vsej svoji lepoti znano Brancaccijevo kapelo v cerkvi Svete Marije del Carmine, ki jo je poslikal fantastični Masaccio.

Naša društva

PD »IGO GRUDEN« iz Nabrežine

V Nabrežini že od konca druge svetovne vojne aktivno deluje domače prosvetno društvo »Igo Gruden«. Sprva se je imenovalo samo Prosvetno društvo »Nabrežina«, po smrti velikega domačega pesnika pa so domačini sklenili, da posvetijo svoje bodoče delovanje njegovemu spominu. Trenutno šteje društvo okrog 200 članov; od teh je velika večina mladih, kar je nedvomno dobro jamstvo tudi za bodočnost.

Treba je povedati, da je v Nabrežini že pred prvo svetovno vojno delovalo domače društvo, ki je bilo zelo dobro organizirano. Lahko rečemo, da je predstavljalo eno najpomembnejših slovenskih kulturnih centrov na Krasu. Vihra svetovne vojne pa je tudi tu nasilno prekinila to živahno kulturno vrenje.

Že od samega začetka je imelo domače nabrežinsko društvo svojo dramsko skupino, ki obstaja še danes, čeprav deluje občasno. Kot zadnje so njeni člani letos postavili na oder zabavno delo srbskega avtorja D. Dobričanina »Skupno stanovanje« v režiji Maje Lapornik. Delo je poželo veliko uspeha; z njim so člani dramske skupine gostovali po raznih slovenskih vaseh, jeseni pa bodo nastopili v Sloveniji.

Za društveno dejavnost sta pomembna tudi moški in ženski zbor »Igo Gruden«. Moški zbor je od svojega nastanka dalje deloval neprekinjeno, ženski pa je pred nekaj leti zašel v krizo in za približno tri leta prenehal s svojim delovanjem. potem ko je pod vodstvom dirigenta Matjaža Ščeka dosegel svoj višek. Sedaj je ženska pevska skupina začela ponovno redno vaditi in je imela že nekaj uspešnih nastopov. Zbora »Igo Gruden« sta gostovala v raznih krajih Slovenije, Jugoslavije in Avstrije in sta se v vseh teh letih redno udeleževala raznih revij, pela na proslavah, praznikih itd. ...

Nepogrešljivi sestavni del PD »Igo Gruden« je tudi športno društvo »Sokol«, ki je bilo ustanovljeno leta 1966. Trenutno gojijo tri športne panoge: moško košar-

ko, žensko odbojko in balincanje. V preteklosti so trenirali tudi namizni tenis in moško odbojko. »Sokol« je požel velike uspehe tudi v vsedržavnem merilu; z žensko odbojgarsko ekipo je bil na primer vrsto let v vsedržavni B ligi, z namiznim tenisom pa celo v prvi ligi. »Sokol« aktivno sodeluje tudi z ostalimi športnimi društvi. Treba je še povedati, da se bo letos balinarska sekcija tega društva udeležila državnega finalnega tekmovanja.

Poleg doslej omenjenih dejavnosti organizira PD »Igo Gruden« še celo vrsto družabnih in kulturnih prireditev, od okroglih miz in predavanj o raznih aktualnih vprašanjih, do zborovskih koncertov, »šlager«, razstav (razstavo ob 2000-letnici

nabrežinskega kamnoloma so pripravili člani tega društva) in še marsikaj zanimivega. Največje težave ima društvo, kot nam je povedal mladi tajnik Mitja Terčon, s prostori. Sedež v Nabrežini številka 89 je zelo star, razpadajoč in tudi premajhen, da bi lahko služil svojemu namenu. Med drugim prostori niso niti ogrevani. Marsikdo, je dejal Terčon, že dve desetletji obljublja nov sedež; zemljišče je sicer že na razpolago in tudi načrt novega poslopja je že odobren, vendar pa za gradnjo primanjkuje finančnih sredstev. Kaže, da vsaj v kratkem roku problem ne bo rešen.

Sedanji predsednik PD »Igo Gruden« Pavel Vidoni se je prav tako pritožil, da je delovanje društva zaradi neustreznega sedeža zelo okrnjeno. Drugi resni problem je telovadnica. V Nabrežini deluje namreč več športnih društev, zato ena sama telo-

dalje na 8. strani ■

Gledališka skupina PD »Igo Gruden« po premieri igre »Skupno stanovanje«

Jurij Palik **Neprenehno tekanje okrog**

V poletnih dneh hočemo mladi imeti počitnice, od katerih »bi čimveč dobili in odnesli«. To je že moda in ne več neka nujna, kar naj bi počitnice bile. Zato tekamo po svetu gor in dol in sem in tja, ustavimo pa se le malokrat. Mislim, da je problem današnjega človeka prav v tem, da se nikjer ne ustavi in da nikjer nima miru. Zaradi tega tudi nikjer ni doma, če pa je kje, potem je tam samo za nekaj časa, ne počuti se preveč mirnega, nemir ga sila, da gre vedno naprej, vedno nekaj išče, nezadovoljen je.

Tu mi pride na misel veliki Francoz Blaise Pascal, ki je nekje v svojih čudovitih »Mislih« zapisal, da vse težave na svetu nastajajo zato, ker ljudje ne ostajajo doma. Imeniten posmeh velikega uma ima veliko resnico v sebi, kot vedno.

Pred dnevi sem se vrnil iz Pariza, za katerega pravijo, da naj bi bil srčika evropske in s tem svetovne kulture, a jaz v to ne verjamem, ker je bil in je francoski narod vedno preveč pozerski, nastopaški in vase zagledan, da bi kar naenkrat lahko vodil celo evropsko kulturo. Da so Francozi rasisti sem vedel že prej, zato se nisem zelo čudil, kot se je neka italijanska gospa na vlaku, ko ji je kontrolor nič kaj vljudno povedal, kaj si misli o Italijanih. Vprašala ga je samo to, če ji lahko pove, kje so še prosti sedeži na vlaku, ker pač ni hotela prebiti dvanajst ur pri nemogoče smrdečih Arabcih. Na koncu jo je še ozmerjal z rasistko.

Pariz ni nič kaj kulturno mesto, kulturo zganjajo samo v velikih palačah, kamor smrtniki skorajda ne morejo. Tako

naj povem recimo podatek, da srečneži odštejejo za vstopnico v novo, operno hišo pri Bastiliji, okrog petdeset tisoč lir, državo pa stane čez stopetdeset ... Pravijo, da je to mogoče samo zato, ker predsednik demokratične Francije zelo ljubi opero in komorno glasbo. Vstopnic pa vi seveda ne dobite, ker spada Francija tudi med tiste države, kjer se že prej dogovorijo, kdo je kdo in kdo kam spada, vi pa običajno ne spadate nikamor, kot večina ne.

Stvar, ki vam najprej pade v oči, je dejstvo, da vidite na cesti vse mogoče vrste ljudi, ko pa greste v podzemno železnico, metro, vidite, predvsem črno in rjavo, a to ne zato, ker ne bi bilo luči. ampak zato, ker je pač veliko črncev. Takoj vam pade v oči, da črnici niso enaki belcem, enako ne Arabci in vsi ostali priseljenci. Ko sem gledal vse to, sem videl v tem dejstvu samo tempirano bombo, ki bo prej ali slej eksplodirala. To dejstvo so mi potrjevale trupe policajev, ki ne hodijo okrog tako kot pri nas, največ po trije sku-

NAŠA DRUŠTVA

PD »IGO GRUDEN« IZ NABREŽINE

■ nadaljevanje s 7. strani

vadnica sploh ni dovolj za vse potrebe. Že dalj časa se govori, da bi podoben športni objekt zgradili pri športnem igrišču v Vižovljah, vendar je ta načrt stopil nekoliko v ozadje, ker naj bi v Nabrežini v kratkem času postavili prav tako potreben novi Kulturni dom.

Društvo »Igo Gruden«, je še povedal Pavel Vidoni, ki je predsednik že četrto leto, ima svoj občni zbor vsako leto. V kratkem pa bo odbor odobril nov statut, ki bo med drugim podaljšal mandatno dobo odbornikov na dve leti. Odbor sestavljajo v glavnem mladi člani, kar je nedvomno pozitivno, vendar je Vidoni poudaril, da bi si v bodoče želel večjo povezovalnost med starejšo in mlajšo generacijo pri vodenju društva.

Kar zadeva delovne načrte za bližnjo bodočnost, bo PD »Igo Gruden« konec tega meseca priredil v Nabrežini ob 25-letnici ŠD »Sokol« praznik in vrsto športnih turnirjev, ki bodo trajali do konca septembra. Glede na uspeh, ki so ga imeli z delom »Skupno stanovanje«, pa bodo v prihodnji sezoni člani dramske skupine društva postavili na oder še eno igro.

(hj)

SOLIDARNOST EVROPSKIH MANJŠIN S SLOVENIJO

■ nadaljevanje z 2. strani

ostalimi republikami nekdanje skupne države Jugoslavije.

Ob tem se udeleženci ... zavzemajo za pravice obeh manjšin v Republiki Sloveniji — italijanske in madžarske — ter za pravice slovenskih manjšin v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Glede položaja Slovencev v Italiji smo imeli priložnost poslušati poročilo svojih kolegov, soudeležencev te pobude JNC, zato odločno zahtevajo, naj Italija izpolni ustavne in mednarodne obveznosti ter končno odobri pravičen zaščitni zakon za Slovence, ki živijo v pokrajinah Trst, Gorica in Videm v avtonomni deželi Furlaniji - Julijski krajini.

SREČANJE NA SV. VIŠARJIH

Slovinci od vsepovsod so se v nedeljo, 4. avgusta, zbrali na 3. Višarskem srečanju, ki ga je priredila Zveza slovenskih katoliških izseljencev v Evropi. Predavala sta zgodovinarja Janko Prunk in Boris Mlakar, slovesno mašo pa je daroval ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar. Med uglednimi gosti sta se srečanja udeležila tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle in minister za Slovence po svetu Janez Dular.

Predavanja so potekala v hiši, ki jo je odkupila skupina Slovencev pod vodstvom duhovnika Vinka Žaklja, dušnega pastirja v Belgiji. Poslopje se imenuje »Dom srečanj« in je namenjeno raznim slovenskim prireditvam in srečanjem na Sv. Višarjih.

Na nedeljski slovesnosti je prvi spregovoril dr. Janko Prunk, ki je obnovil zgodovino Jugoslavije. Med drugim je dejal, da smo bili Slovenci v preteklosti primorani iskati rešitev v zveznem okviru, tudi zato, ker zaradi naraščajočega imperialističnega pritiska Italije ni bilo drugega izhoda. Slovenci in Hrvati pa niso pričakovali, da bodo v Jugoslaviji prevladale centralistične težnje, ki so danes povzročile razpad države. Zgodovina je dokazala, je zaključil dr. Prunk, da skupno življenje ni mogoče, zato se je slovenski narod odločil za samostojnost.

Predavatelj Boris Mlakar pa je v svojem govoru z zgodovinskimi podatki utemeljil, da je na Slovenskem med drugo svetovno vojno divjala prava državljanska vojna. Po predavanju se je razvila nadvse živahna razprava, v katero so mnogi posegli in izrazili svoja, večkrat nasprotujoča si mnenja. Nekateri so med drugim trdili, da partizanske vojske ne moremo imenovati za narodnoosvobodilno, ko pa tudi kasneje njenim članom ni šlo za usodo in hotenja posameznih narodov,

Članek naj zaključimo z mislijo, ki jo je v homiliji izrekel ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Alojzij Šuštar: človek mora biti zvest svojemu narodu in domovini, pri tem pa mora upoštevati pravice, potrebe in zahteve sosedov ...

F. BUČAR O AKTUALNIH PROBLEMIH

■ nadaljevanje s 3. strani

predlog o rekonstrukciji vlade pravzaprav strukturne narave. Pomeni, da je vlada po svoji sestavi in načinu delovanja prilagojena bivšemu sistemu.

»Vlada, ki ima 25 ministrov in poleg tega kopico strokovnjakov, je parlament in ne vlada kot operativni organ. Ni genija, ki bi lahko tak mini parlament ustrezno vodil in koordiniral, zato sem predlagal, da vzpostavimo vlado s klasičnimi resorji z okrog deset člani, skupaj s predsednikom.«

»Posamezni ministri naj bi bili odgovorni za svoje področje, npr. minister za gospodarstvo naj bi obvladoval celotno področje gospodarstva s posameznimi sektorji in predlagal kandidate, za katere meni, da bodo kot strokovnjaki uspešni. S tem smo večino tega, kar je danes na udaru kritike, iz političnega horizonta predstavili na področje strokovnosti. To je popolnoma drugačna koncepcija vlade.«

—o—

Kopalcem tudi letos povzročajo velike težave alge. Strokovnjaki so trdili, da te nadloge letos ne bo, ker da jo je pregnal hudi mrz pozimi. V resnici pa je letos alg še več kot prejšnja leta.

—o—

Za krizo v Jugoslaviji se je začel zelo aktivno zanimati Vatikan. V Zagrebu se je v torek, 6. t.m., mudil papežev odposlanec msgr. Tauran, ki se je srečal z jugoslovansko škofovsko konferenco. Njen predsednik je zagrebški nadškof, kardinal Kuhanič, podpredsednik pa je ljubljanski nadškof Šuštar. Naslednji dan se je msgr. Tauran v Beogradu sestal s patriarhom srbske pravoslavne Cerkve in z zveznim zunanjim ministrom.

SOŽALJE

Ob smrti gospe Marjete Kralj vd. Terčon izrekata občuteno sožalje prizadele družini uredništvo in uprava Novega lista.

paj. Okrog jih hodi po petnajst, deset najmanj in vsi imajo dolge pendreke, katere so pred centrom Pompidou kar pridno uporabljali, ko so morali utišati preglasne črne raggae glasbenike po deseti uri zvečer.

Ko sem se potikal po mestu, ki v sedanjih vročini neznosno smrdi po vseh mogočih iztrebkih, sem videl vse mogoče ljudi, miru pa nisem videl na njihovih obrazih, tega res ne. Sicer pa tega ne vidim niti doma. Neko neprenehno tekanje okrog in potem večno nezadovoljstvo, ko se ustaviš. Videl sem na tisoče mladih, ki trumoma oblegajo mesta v teh avgustovskih dneh, a zelo malo sem jih videl, ki bi v muzeju obstali dalj kot par sekund pred kako sliko, ki ni vsesplošno znana in hvaljena ter zato »tako pomembna«. Vedno neko tekanje naprej, samo da ne misliš, samo zato, da ni preveč vprašanj, na katere je treba odgovoriti, samo zato, da ubijaš nezadovoljstvo v sebi, ki se vedno oglašja.

Kot vedno sem šel tudi med knjige, kot

temu pravim sam, saj zelo rad preživim ure in ure v knjigarnah, če le morem. Tako domače se počutim med pisatelji in pesniki, zdi se mi, da smo prijatelji že od davnih dni, a sem nekatere spoznal šele pred kratkim. Pomikal sem se v centru Les Halles, v Fnacovi knjigarni sem iskal kako knjigo, ki bi jo nesel potem domov, nekaj sem iskal tudi za prijatelja, ki mu je všeč »nemogoče slikarstvo«, tako pravi njegova mama moderni umetnosti.

Ustavil sem se pri vodnikih po svetu, se zabaval z oslarijami, ki sem jih našel v nekem vodniku, ki je pisal, da je Bled vinorodno področje na Slovenskem. Tedaj pa sem prisluhnil pogovoru v nabito polni velikanski knjigarni, kjer nas je bilo za dobri Babilon. Neki ameriški mlajši moški srednje rasti je iskal knjigo, ki bi govorila o nekem arhitektu, zdelo se mi je, da je izrekel ime Plečnik. Prodajalka, ki je govorila z njim, arhitektovega imena ni poznala. Tedaj sem se vmešal jaz in ga vprašal, če res išče Plečnika. Zelo vesel je bil, ker sem arhitekta poznal, njemu, da je ze-

lo všeč, je še povedal. Ko je odhajal iz knjigarne, je imel kar zajetno zalogo knjig, saj se je našlo precej stvari o tem velikem Slovencu, predvsem posredno, v družbi drugih velikanov je bil večkrat omenjen in predstavljen.

Za slovo mi je Američan veselo rekel, da je vedel, da smo Slovaki res prijetno ljudstvo, a da ni mislil, da smo tako prijazni. Seveda sem se samo nasmehnil in ga na tistem nekam poslal z vsem srcem, posebno pa še njegovo površno poznavanje Evrope. Rekel mi je, naj ga pridem obiskati v Los Angeles. In takrat si nisem mogel kaj, da ga ne bi vprašal, če je to mogoče v Argentini. Zelo je bil začuden, ker nisem vedel, da je Los Angeles v ZDA.

Žena mi je pozneje rekla, da se tako ne dela in da sem nesramen. Jaz pa vem, da se tako dela. Sit sem namreč večnih razlag, ki jih moram imeti vedno pri roki, ko moram Italijanom razlagati, da nisem babau, ampak Slovenec. In prav všeč mi je, ko se morajo tudi drugi malce potruditi z možgani, in ne samo jaz.